

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

อ.พ. 7/2567 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ. 7/2567
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

(นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ฎัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

นางสาววิภาวดี ฤทธิ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายสุริยา ฮ่องเสนาะ

นายวิชาญ ทราญอ่อน

นายสุเมธ จีระชัยศิริ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์

นายกันตภณ สุคันธพงษ์

นางสาวอชฌา ไตรมาลัย

นางเสาวภา วาสนา

วิทยากรเชี่ยวชาญ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กรกฎาคม 2567

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเทศไทยลงนามและผูกพันอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child-CRC) เข้าเป็นภาคีโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 อนุสัญญานี้ มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของเด็กในทุกด้าน รวมถึงเมื่อผู้ใหญ่กระทำการตัดสินใจใด ๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบและประโยชน์สูงสุดของเด็ก ขณะที่ภาครัฐก็ต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของเด็ก และให้เด็กได้รับการดูแลโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง ภาครัฐต้องประกันว่าผู้ที่มีหน้าที่ดูแลเด็กทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามข้อ 3 รวมถึงการห้ามการลงโทษทางร่างกายเด็ก ข้อ 28 ระบุว่า “รัฐภาคีจะรับรองและสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรง ขณะที่ระเบียบวินัยภายในโรงเรียนต้องไม่ขัดต่อสิทธิของเด็กและปราศจากความรุนแรง” ข้อ 19 “รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง การถูกละเมิดและการละเลยจากผู้ให้การดูแล” และข้อ 41 “ถ้ากฎหมายภายในประเทศคุ้มครองสิทธิเด็กใดดีกว่า อนุสัญญานี้ ก็ให้ยึดกฎหมายฉบับนั้นในการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นหลัก”

“เด็ก” คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่กฎหมายของประเทศจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เป็นผู้ที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิในด้านต่าง ๆ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รัฐบาลมีพันธะผูกพันที่จะดำเนินการให้เด็ก ๆ ทุกคนในประเทศไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกันตามอนุสัญญา รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้นมีกฎหมายภายในประเทศที่คุ้มครองเด็ก คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะมาตรา 23 ได้บัญญัติว่า “ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ” ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 กำหนดเป็นหลักการทั่วไปว่า ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย นอกจากนี้ ยังมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่ประกาศใช้ วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 โดยมีบทนิยามในข้อ 4 ว่า “การลงโทษ” หมายความว่า การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการสั่งสอน ข้อ 5 โทษที่จะลงโทษแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิดมี 4 สถาน ดังนี้ (1) ว่ากล่าวตักเตือน (2) ทำทัณฑ์บน (3) ตัดคะแนนประพฤติ (4) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และข้อ 6 ห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้งหรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท โดยคำนึงถึงอายุนักเรียนหรือนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติการณ์ประกอบกรลงโทษ ด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อเจตนาที่จะแก้นิสัยและความประพฤติไม่ดีของนักเรียน หรือนักศึกษา ให้รู้สำนึกในความผิด และกลับประพฤติตนในทางที่ดีต่อไปให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา หรือผู้ที่บริหารโรงเรียน หรือสถานศึกษามอบหมายเป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษนักเรียน นักศึกษา

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตรไว้ในหมวด 2 มาตรา 1567 (2) ว่าผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนนั้น โดยมาตรา 1567 (2) นี้ มีการบังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน โดยไม่เคยมีการแก้ไขมาก่อน ประกอบกับปัจจุบันปรากฏว่ามีการพบเห็นข่าวตามสื่อสารมวลชนที่มีการเสนอข่าวการลงโทษบุตร และการลงโทษนั้นหลายกรณีเป็นการกระทำในลักษณะทารุณกรรมหรือทำร้ายอันส่งผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจของบุตร เป็นการเขียนตีบุตร หรือทำโทษด้วยวิธีการอื่นอันเป็นการด้อยค่า ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของบุตร และไม่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาค่าผิดหรือพฤติกรรมของบุตรที่จำเป็นต้องว่ากล่าวสั่งสอน ประกอบกับการปรับแก้ไขสิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองในการทำโทษบุตรนี้ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี ข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 8 ค.ศ. (2006) (General Comment No.8 (2006) The Right of the Child to Protection from Corporal Punishment and Other Cruel or Degrading Forms of Punishment) ที่ออกตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และประเทศไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติตามภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563) อีกด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กับ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
1) ความหมายของการลงโทษทางร่างกาย	3-1
2) สถานการณ์ปัจจุบันด้านการลงโทษทางร่างกายระดับนานาชาติ	3-1
3) ตัวอย่างประเทศที่มีกฎหมายไม่ให้มีการลงโทษทางร่างกาย	3-3
4) ประเทศไทยเข้าร่วมการนำเสนอรายงานประเทศตามกลไก UPR รอบที่ 2 ณ นครเจนีวา	3-4
5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3-6
6) บทความที่เกี่ยวข้อง	3-8
7) ข่าวที่เกี่ยวข้อง	3-15

ส่วนที่ 1**หลักการและเหตุผล**

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

(นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อกำหนดสิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองในการทำโทษบุตร ต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1567 (2))

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่กำหนดสิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองว่ามีสิทธิทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนนั้น มีการบังคับใช้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อีกทั้งพบว่าการลงโทษนั้นหลายกรณีกลับกลายเป็นการกระทำในลักษณะทารุณกรรมหรือทำร้ายอันส่งผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจของบุตร เป็นการเยียนตีบุตร หรือทำโทษด้วยวิธีการอื่นอันเป็นการด้อยค่า ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของบุตร และไม่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาคriminal หรือพฤติกรรมของบุตรที่จำเป็นต้องว่ากล่าวสั่งสอน ประกอบกับการปรับแก้ไขสิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองในการทำโทษบุตรนี้ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยเป็นรัฐภาคี ข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 8 (ค.ศ. 2006) (General Comment No. 8 (2006) The Right of the Child of Protection from Corporal Punishment and other Cruel or Degrading Forms of Punishment) ที่ออกตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และประเทศไทยได้ตอบรับและให้คำมั่นโดยสมัครใจที่จะปฏิบัติตามภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 (พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2563) อีกด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

(นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา 1)

“พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

2. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา 2)

พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. แก้ไขเพิ่มเติมการทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนตามสมควร แต่ต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ ไม่เป็นการเชียนตี หรือทำโทษอื่นใดอันเป็นการด้อยค่า (ร่างมาตรา 3)

ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“(2) ทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนตามสมควร แต่ต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ ไม่เป็นการเชียนตี หรือทำโทษอื่นใดอันเป็นการด้อยค่า”

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
	<p style="text-align: center;">ร่าง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p style="text-align: center;">----- ....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์</p> <p style="text-align: center;">.....</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (นายณัฐวุฒิ บัวประทุม กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 1567 ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ</p> <p>(1) กำหนดที่อยู่ของบุตร</p> <p>(2) ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน</p> <p>(3) ให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะานุรูป</p> <p>(4) เรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย</p>	<p>มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน</p> <p>“(2) ทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนตามสมควร แต่ต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรม หรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ ไม่เป็นการเสียเกียรติ หรือทำโทษอื่นใดอันเป็นการด้อยค่า”</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

สุภาชิตไทย “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” มีความหมายที่สื่อถึงแนวคิดในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็กในอดีตที่เน้นการใช้วิธีการทำให้เกิดความกลัวเพื่อเป็นการสั่งสอนและควบคุมพฤติกรรมของเด็กมากกว่าการพูดคุยอธิบายเหตุผล โดยที่การลงโทษทางกายเป็นที่ยอมรับและถือว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอนเด็กให้เติบโตมาเป็นคนดี แต่ในปัจจุบันความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กได้เปลี่ยนแปลงไปมาก จึงอาจไม่เหมาะสมกับแนวคิดในการเลี้ยงดูเด็กในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากการใช้ความรุนแรงในการลงโทษเด็กถูกวิจารณ์และมีกฎหมายห้ามใช้ในหลายประเทศ ในกรณีของประเทศไทย กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กได้ถูกบังคับใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็ก เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ การลงโทษเด็กเกินความจำเป็นจึงถือเป็นการทารุณกรรมและผิดกฎหมาย ระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการลงโทษนักเรียนและนักศึกษาอย่างชัดเจน โดยห้ามครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้การลงโทษทางกายหรือกระทำที่เป็นความรุนแรงต่อเด็กนักเรียน โดยการลงโทษนักเรียนต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การทำทัณฑ์บน การตัดคะแนนความประพฤติ หรือการทำกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพฤติกรรม ซึ่งต้องไม่เป็นการใช้ความรุนแรง เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของเด็ก ไม่ทำให้เกิดผลกระทบทางจิตใจหรือร่างกาย การกำหนดหลักเกณฑ์จะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางการศึกษาอย่างเต็มที่ของนักเรียน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้การกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย รวมถึงการทำร้ายเด็กด้วย และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี กำหนดให้เด็กมีสิทธิที่จะไม่ถูกกระทำ ความรุนแรง และมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการกระทำที่เป็นอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2) มีบทบัญญัติว่าด้วย “อำนาจปกครองบุตร” ซึ่งกำหนดให้บิดามารดามีอำนาจในการลงโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน การแก้ไขกฎหมายมาตรานี้ได้รับความสนใจในหลายประเทศ มีการพิจารณาถึงประเด็นต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและความเป็นอยู่ของเด็กเป็นสำคัญ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะในแง่ของการสร้างสังคมที่ไม่มีความรุนแรง

ประเด็นอำนาจปกครองบุตรของผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีการทำโทษบุตรเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางในสังคมเกี่ยวกับประสิทธิภาพและผลกระทบของวิธีการนี้ในการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนเด็กดังต่อไปนี้

ฝ่ายที่เห็นด้วยกับการทำโทษบุตร ให้เหตุผลว่าเป็นการสร้างระเบียบวินัย การทำโทษบุตรอาจช่วยสร้างระเบียบวินัยในระยะสั้น ทำให้เด็กเรียนรู้ถึงผลของการกระทำที่ผิดพลาดและเกิดความยำเกรง นอกจากนั้น การเตือนภัยทันที โดยการทำโทษสามารถเตือนภัยแก่เด็กในสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตรายทันที

เช่น เมื่อเด็กทำสิ่งที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของตนเองหรือผู้อื่น และการควบคุมพฤติกรรมในบางกรณีของเด็ก การทำโทษอาจช่วยควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กได้รวดเร็ว ทำให้เด็กหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ทันที เป็นต้น

ฝ่ายไม่เห็นด้วยกับการทำโทษบุตร ให้เหตุผลว่า อาจนำมาสู่การทารุณกรรมต่อเด็กที่มีการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางกาย จิตใจ หรืออารมณ์แก่เด็ก การทารุณกรรมเด็กสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบและมีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กอย่างรุนแรงทำให้เด็กเกิดความกลัว วิตกกังวล หรือมีความรู้สึกไม่มั่นคงทางอารมณ์ เช่น การดูถูก เยาะเย้ย การข่มขู่ การกักขังทางอารมณ์ หรือการทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเองไม่เป็นที่รัก ทำให้เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางจิตใจอาจมีความเครียด ความวิตกกังวล หรือภาวะซึมเศร้า อาจมีปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม และมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางจิตเวชในอนาคต นอกจากนี้ ยังทำให้เด็กเรียนรู้การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา เด็กอาจเรียนรู้ว่าความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและนำไปใช้ในความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งยังส่งผลต่อการลดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกแย่งลง เพราะเด็กรู้สึกว่าไม่ได้รับความรักและการสนับสนุนจากพ่อแม่ ก่อให้เกิดการขาดการเรียนรู้เชิงบวกเนื่องจากไม่ได้สอนเด็กถึงวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หรือการพัฒนาพฤติกรรมที่ดี เด็กอาจไม่ได้เรียนรู้ถึงผลของการกระทำในระยะยาว ทั้งส่งผลกระทบต่อทางกายภาพจากการทำร้ายร่างกายเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การตี การเตะ การเผา การบีบคั้น หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดบาดเจ็บทางกาย ทำให้เด็กที่ถูกทารุณกรรมทางกายอาจมีบาดแผลทางร่างกาย และอาจมีปัญหาสุขภาพเรื้อรังในอนาคต เช่น การบาดเจ็บทางสมอง ความบกพร่องทางการเจริญเติบโต หรือปัญหาสุขภาพอื่น ๆ นอกจากนี้ อาจมีกรณีการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งเป็นการกระทำทางเพศกับเด็กไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสทางร่างกาย การพูดคุยเรื่องเพศ หรือการกระทำทางเพศอื่น ๆ โดยเด็กไม่สามารถให้ความยินยอมได้ และมีการละเว้นการดูแลที่เพียงพอ เช่น การไม่ให้อาหาร การไม่ให้การรักษาพยาบาล หรือไม่ให้การศึกษาที่เหมาะสม ทำให้เด็กที่ถูกทารุณกรรมมักมีปัญหาในการเรียนรู้และการศึกษา เช่น ผลการเรียนไม่ดี การขาดเรียนบ่อย หรือการเลิกเรียนกลางคัน ส่งผลให้เด็กที่ถูกทำโทษเหล่านี้จะมีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การใช้สารเสพติด การกระทำผิดกฎหมาย หรือการกระทำที่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น

ประเด็นที่ต้องพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย

1. ประเด็นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ในการแก้ไขกฎหมายต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความต้องการและความปลอดภัยของเด็กโดยเฉพาะสิทธิของเด็กตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ
2. เป็นประเด็นลดการใช้ความรุนแรง การแก้ไขควรมุ่งเน้นการลดการใช้ความรุนแรงในการทำโทษบุตร และส่งเสริมวิธีการที่สร้างสรรค์และไม่ใช้ความรุนแรง
3. ประเด็นการศึกษาและฝึกอบรม การให้ความรู้และฝึกอบรมแก่พ่อแม่และผู้ปกครองเกี่ยวกับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและไม่ใช้ความรุนแรง

ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ร่างมาตรา 3 ให้ยกเลิกความใน (2) ของมาตรา 1567 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “(2) ทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนตามสมควร แต่ต้องไม่เป็นการกระทำทารุณกรรม หรือทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ ไม่เป็นการเยาะเย้ย หรือทำโทษอื่นใดอันเป็นการด้อยค่า” มีข้อสังเกตว่า คำว่า “ด้อยค่า” เป็นถ้อยคำที่ยังไม่มีความชัดเจนและไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดนิยามศัพท์ไว้ในกฎหมายอื่นใด ทั้งนี้ อาจมีการกำหนดความหมายของถ้อยคำดังกล่าวให้ชัดเจน เช่น การทำโทษบุตรที่เป็นการด้อยค่า หมายถึง การกระทำที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ตนเองไม่มีคุณค่า ไร้ความสำคัญ หรือไม่เป็นที่ยอมรับในครอบครัวและสังคม การทำโทษลักษณะนี้มีผลกระทบทางลบต่อพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กอย่างมาก เป็นต้น โดยลักษณะของการทำโทษที่เป็นการด้อยค่า มีดังต่อไปนี้

1. การดูถูกหรือเยาะเย้ย เป็นการใช้อำนาจหรือท่าทางที่ทำให้เด็กรู้สึกอับอายหรือไร้ค่า เช่น การเปรียบเทียบเด็กกับคนอื่นในทางที่เสียหาย

2. การข่มขู่ เป็นการใช้อำนาจหรือการกระทำที่ทำให้เด็กเกิดความกลัว เช่น ข่มขู่ว่าจะทิ้งเด็กหรือทำร้ายเด็ก จำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารที่สร้างสรรค์ ใช้อำนาจและท่าทางที่ทำให้กำลังใจและแสดงความรัก ความเข้าใจ และการยอมรับในตัวเด็ก

3. การกักกันทางอารมณ์ เป็นการไม่ให้ความรัก ความสนใจ หรือการดูแลที่เพียงพอ ทำให้เด็กรู้สึกถูกทอดทิ้งหรือไม่เป็นที่ต้องการ จำเป็นต้องให้การสนับสนุนและการดูแลที่เพียงพอ ทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่รัก และมีคุณค่า

4. การลงโทษที่ไม่สมเหตุสมผล เป็นการลงโทษที่เกินกว่าเหตุหรือลงโทษในเรื่องที่เด็กไม่ได้ทำผิด เช่น การลงโทษเด็กเพราะอารมณ์ของผู้ปกครอง จึงต้องมีการตั้งกฎที่ชัดเจนและสมเหตุสมผล และใช้การลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำผิด เช่น การตักเตือนหรือการให้เวลานั่งคิดถึงความผิดพลาด

การทำโทษบุตรกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อคุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการกระทำทารุณแรง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย ทางจิตใจ หรือทางเพศ โดยมีการกำหนดบทบัญญัติเพื่อป้องกันและคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำทารุณแรงภายในครอบครัวยุวมถึงเด็กด้วย โดยความรุนแรงในครอบครัวหมายถึงการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายทางกาย ทางจิตใจ หรือทางเพศต่อบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการทำโทษบุตรที่ใช้ความรุนแรงทางกาย เช่น การตี การเตะ การเขียน หรือการกระทำอื่น ๆ ที่ทำให้เด็กเกิดบาดแผลหรืออันตรายทางร่างกาย หรือการทำโทษบุตรที่ใช้ความรุนแรงทางจิตใจ เช่น การดูถูก การเยาะเย้ย การข่มขู่ การกักขังทางอารมณ์ หรือการทำให้เด็กเกิดความกลัวและวิตกกังวล ดังนั้น การทำโทษบุตรที่ใช้ความรุนแรงทางกายหรือทางจิตใจ ถือเป็นกรกระทำทารุณแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำทารุณแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 การใช้วิธีการลงโทษที่ไม่ใช้ความรุนแรงและสร้างสรรค์สามารถช่วยป้องกันและคุ้มครองเด็กจากผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นได้ การเลี้ยงดูที่เหมาะสมและการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการจัดการ

พฤติกรรมของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมพัฒนาการที่ดีของเด็กในระยะยาว

ข้อดีของการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2) เกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร

1. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ด้วยการไม่ใช้ความรุนแรงช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางกายและจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กมีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ
2. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ด้วยการใช้วิธีการทำโทษที่ไม่ใช้ความรุนแรงช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูก ทำให้เกิดความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างกัน
3. ลดความรุนแรงในสังคม ด้วยการไม่ใช้ความรุนแรงในการเลี้ยงดูช่วยลดการใช้ความรุนแรงในสังคมในระยะยาว ทำให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข

ข้อเสียของการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2) เกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร

1. ความไม่ชัดเจนของร่างกฎหมาย ทำให้พ่อแม่และผู้ปกครองไม่ทราบว่าการลงโทษบุตรแบบใดที่จะไม่มีความผิดตามกฎหมาย เช่น การลงโทษเด็กอย่างไรที่จะเป็น “การลงโทษตามสมควร” หรือ การลงโทษเด็กอย่างไรที่จะไม่เป็น “การด้อยค่า”
2. การขาดทรัพยากรในการให้ความรู้ การให้ความรู้และฝึกอบรมพ่อแม่และผู้ปกครองต้องการทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งอาจไม่เพียงพอ
3. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและค่านิยม การเปลี่ยนแปลงวิธีการทำโทษบุตรต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมในสังคม ซึ่งอาจพบกับความขัดแย้งและการต่อต้าน

กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตรของต่างประเทศ

1. **ราชอาณาจักรสวีเดน** เป็นประเทศแรกที่ออกกฎหมายห้ามตีเด็กใน ค.ศ. 1979 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการออกกฎหมายนี้ช่วยลดความรุนแรงในครอบครัว และส่งเสริมพัฒนาการที่ดีของเด็ก กฎหมายนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและมีผลในการลดความรุนแรงในครอบครัว
2. **สหรัฐอเมริกา** พบว่าบางรัฐมีกฎหมายที่ห้ามการใช้ความรุนแรงในการทำโทษบุตร ขณะที่บางรัฐยังคงยอมรับการตีเด็กเป็นวิธีการทำโทษที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยบางรัฐให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของเด็กและพิจารณาความสามารถของบิดามารดาในการดูแลบุตรด้วย
3. **ราชอาณาจักรนอร์เวย์** เป็นประเทศที่มีกฎหมายที่คล้ายคลึงกับราชอาณาจักรสวีเดน โดยให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิของเด็กและการลดการใช้ความรุนแรงในการเลี้ยงดู

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร

1. การตรากฎหมายควรดำเนินการพร้อมกับการให้ความรู้และการสนับสนุนทางสังคมเพื่อให้พ่อแม่มีทักษะในการเลี้ยงดูที่เหมาะสม และส่งเสริมการสร้างสังคมที่ปราศจากความรุนแรงอย่างยั่งยืน
2. การจัดทำแนวทางที่ชัดเจน ควรกำหนดวิธีการทำโทษบุตรที่ไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อให้พ่อแม่และผู้ปกครองสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมาย
3. การให้ความรู้และฝึกอบรม ควรมีการให้ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงแก่พ่อแม่และผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

4. การสนับสนุนจากภาครัฐ ควรมีการสนับสนุนจากภาครัฐในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรง

กล่าวโดยสรุป แนวความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2) เกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ แม้ว่าการทารุณกรรมต่อเด็กเป็นปัญหาที่มีผลกระทบรุนแรงต่อการพัฒนาทางกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก การป้องกันและการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ตั้งแต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน ไปจนถึงสังคมโดยรวมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนการพัฒนาของเด็กอย่างยั่งยืน แต่การลงโทษเด็กด้วยการเขียนติบุตรก็มีข้อดีและข้อเสียที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ แม้ว่าการเขียนติอาจช่วยสร้างระเบียบวินัยในระยะสั้น แต่ผลกระทบทางจิตใจและสังคมที่รุนแรงอาจทำให้เด็กมีปัญหาในระยะยาว การใช้วิธีการเลี้ยงดูที่ไม่ใช้ความรุนแรงและเสริมสร้างแรงจูงใจทางบวกจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ดีและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่และลูกได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 (2) เกี่ยวกับอำนาจปกครองบุตร จึงควรคำนึงถึงสิทธิและความเป็นอยู่ของเด็กเป็นสำคัญ โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของเด็กและพิจารณาความสามารถของบิดามารดาในการดูแลบุตรด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ทำให้เห็นว่าการมีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนจะเป็นการสนับสนุนที่ให้ครอบครัวสามารถวางแผนในการดูแลเด็กเพื่อประโยชน์ของเด็กต่อไปได้

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1. ความหมายของการลงโทษทางร่างกาย¹

Straus และ Donnelly (1993) ให้นิยามของการลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นความตั้งใจที่จะกระทำ ให้เด็กมีประสบการณ์ที่เจ็บปวดแต่ไม่ถึงกับบาดเจ็บ โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของเด็ก”

Straus และ Mouradian (1998) ให้นิยามของการลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นวิธีการอย่างตั้งใจที่จะ สร้างความเจ็บปวดทางด้านร่างกายเพื่อต้องการจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้น ๆ ของเด็ก”

คณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child) (2006) ให้นิยามของการลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นวิธีการลงโทษใด ๆ ที่ตั้งใจทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือ ความไม่สบายต่อบุคคล ไม่ว่าจะเพียงเล็กน้อยหรือในระดับรุนแรง ซึ่งอาจหมายรวมถึงการตี การตบ การทุบ การโยน การหยิก การกัด การดิงผม ไม่ว่าจะด้วยมือเปล่า หรืออุปกรณ์ เช่น เข็มขัด รองเท้า ไม้ แส้ก็ตาม”

หัตถพันธ์ วงชารี (2559) ให้นิยามของการลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นการกระทำที่เจตนาสร้าง ความเจ็บปวดหรือไม่สบายทุกชนิดบนร่างกายของบุคคลอย่างรุนแรง เพื่ออบรมสั่งสอน ลงโทษหรือควบคุม ความประพฤติของเด็ก”

Elgar, Donnelly, Michaelson, Gariepy, Riehm, Walsh และ Pickett (2018) ให้นิยาม ของ การลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นการใช้กำลังของผู้ใหญ่เพื่อควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กหรือ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้อง โดยการลงโทษนี้เป็นความตั้งใจให้เด็กเกิดความเจ็บปวด แต่ไม่ถึงขั้น บาดเจ็บ”

จากนิยามข้างต้นที่ได้กล่าวไปจะพบว่า การลงโทษทางร่างกายเป็นการกระทำที่จงใจสร้าง ความเจ็บปวดให้เด็กไม่ว่าจะเป็นระดับที่เล็กน้อยหรือรุนแรง เพื่อต้องการควบคุม ปรับเปลี่ยน และสั่งสอนเด็ก โดยการลงโทษนี้อาจใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้อุปกรณ์ในการลงโทษทางร่างกายก็ได้ ซึ่งการลงโทษทางร่างกาย ไม่เพียงแต่สร้างความเจ็บปวดให้เด็กที่โดนลงโทษด้วยวิธีการนี้เพียงเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อทางลบต่าง ๆ ให้เด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอีกด้วย

2. สถานการณ์ปัจจุบันด้านการลงโทษทางร่างกายระดับนานาชาติ

สืบเนื่องจากผลของการลงโทษทางร่างกายที่ส่งผลกระทบต่อเด็กเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันนานาชาติ จึงหันมาให้ความสนใจ และจัดการประเด็นเรื่องการลงโทษทางร่างกายอย่างจริงจัง โดยการจัดการกับประเด็น นี้เริ่มขึ้นครั้งแรกในช่วงปี ค.ศ. 1918 ถึง 1925 ที่ประเทศสวีเดน ซึ่งสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายกับเด็กใน สถานศึกษาระดับชั้นมัธยมต้นเป็นอันดับแรก ต่อมาในปี ค.ศ. 1957 รัฐบาลสวีเดนประกาศห้ามใช้การลงโทษ ทางร่างกายกับเด็กที่บ้าน หลังจากนั้นอีก 22 ปี รัฐบาลสวีเดนสามารถสั่งห้ามสำเร็จในทุก ๆ สถานที่ (Setting)

¹ สถานการณ์ปัจจุบันในการลงโทษทางร่างกาย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/article/download/244753/168479/869445>

อย่างเป็นทางการได้ในปี ค.ศ. 1979 ซึ่งนับเป็นประเทศแรกที่หันมาให้ความสนใจในการสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายกับเด็ก หลังจากประเทศสวีเดนประกาศห้ามใช้การลงโทษรูปแบบนี้ ประเทศต่าง ๆ ก็หันมาให้ความสนใจและตระหนักถึงปัญหา พร้อมทั้งออกมาประกาศห้ามการลงโทษทางร่างกายกับเด็กในเวลาต่อมา อาทิ ประเทศนอร์เวย์ ออสเตรีย ฟินแลนด์ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันมีประเทศที่ห้ามการลงโทษทางร่างกายที่บ้านแล้วจำนวน 60 ประเทศและมีประเทศที่สั่งห้ามใช้การลงโทษรูปแบบนี้ในสถานศึกษาอีก 132 ประเทศ ดังที่แสดงในตารางที่ 1 แสดงจำนวนประเทศที่สั่งห้ามและไม่สั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายกับเด็กที่บ้านและสถานศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประเทศที่สั่งห้ามและไม่สั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายกับเด็กที่บ้านและสถานศึกษา

	บ้าน	สถานศึกษา
จำนวนประเทศที่สั่งห้าม	60 ประเทศ	132 ประเทศ
จำนวนประเทศที่ยังสั่งห้ามไม่สำเร็จ	139 ประเทศ	67 ประเทศ

ที่มา: สถานการณ์ปัจจุบันในการลงโทษทางร่างกาย. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/article/download/244753/168479/869445>

จากตารางที่ 1 จะพบว่า ประเทศส่วนมากสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายที่สถานศึกษามากกว่าการสั่งห้ามลงโทษทางร่างกายที่บ้านถึงหนึ่งเท่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการลงโทษทางร่างกายในสถานศึกษามากกว่าการลงโทษทางร่างกายที่บ้าน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหลาย ๆ ประเทศยังคงให้สิทธิพ่อแม่ในการตัดสินใจว่าจะอบรมเลี้ยงดูลูกของตนเองด้วยวิธีการใดก็ได้ตามความต้องการของพ่อแม่เอง โดยการสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายที่บ้านถือเป็นด่านสุดท้ายของประเทศต่าง ๆ ในการสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายในทุกสถานที่ตามนิยามของ Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children จึงทำให้ในปัจจุบันประเทศที่สั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายที่บ้าน 60 ประเทศ เป็นประเทศที่สามารถสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายในทุกสถานที่ (Setting) ได้สำเร็จ (ทุกสถานที่ประกอบด้วย 6 สถานที่ ได้แก่ ที่บ้าน (Home) สถานเลี้ยงดูเด็ก (Day care) สถานเลี้ยงดูอื่นๆ (Alternative care setting) สถานศึกษาหรือโรงเรียน (Schools) ทัณฑสถาน (Penal institutions) และผู้ต้องโทษคดีอาญา (Sentence for crime)

ในปัจจุบันมีเพียง 60 ประเทศที่สามารถสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายในทุกสถานที่ได้สำเร็จ ได้แก่ ประเทศอัลบาเนีย แอนโตร่า อาร์เจนตินา ออสเตรีย เบนิน โบลิเวีย บราซิล บัลแกเรีย เคปเวิร์ด คองโก คอสตาริกา โครเอเชีย ไซปรัส เดนมาร์ก เฮลโตเนีย ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส จอร์เจีย เยอรมัน กรีซ ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิสราเอล ญี่ปุ่น เกาหลี ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มอลตา มองโกเลีย มอนเตเนโกร เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์นิการากัว มาซิโดเนียเหนือ นอร์เวย์ ปารากวัย เปรู โปแลนด์ โปรตุเกส โคอโซโว มอลโดวา โรมาเนีย ซานมารีโน เซเชลส์ สโลวีเนีย แอฟริกาใต้ ชูแดนใต้ สเปน สวีเดน โตโก ติมูเลีย เดิร์กเมนสถาน ยูเครน อูรุกวัย และเวเนซุเอลา

3. ตัวอย่างประเทศที่มีกฎหมายไม่ให้เกิดการลงโทษทางร่างกาย²

1. สกอตแลนด์

สกอตแลนด์เป็นดินแดนส่วนแรกในสหราชอาณาจักรที่ห้ามการลงโทษทางร่างกาย คำสั่งห้ามการลงโทษทางร่างกายได้รับการสนับสนุนอย่างท่วมท้นด้วยคะแนนเสียง 84 ต่อ 29 โดยรัฐสภาแห่งสกอตแลนด์เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ. 2019 รัฐสภาของสกอตแลนด์ได้รับรองร่างพระราชบัญญัติเด็ก (การคุ้มครองที่เท่าเทียมกันจากการทำร้าย) (สกอตแลนด์) หรือ The Children (Equal Protection from Assault) (Scotland) Act การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เด็ก ๆ ในสกอตแลนด์ได้รับความคุ้มครองจากการถูกทำร้ายเช่นเดียวกับผู้ใหญ่" แม้ว่าการสำรวจความคิดเห็นชี้ให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ในสกอตแลนด์ไม่เห็นด้วยกับการสั่งห้ามลงโทษทางร่างกาย โดยโต้แย้งว่ากฎหมายปัจจุบันเพียงพอแล้ว และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเสี่ยงต่อการทำให้ผู้ปกครองกลายเป็นอาชญากรก็ตาม

2. เยอรมนี

สิทธิในการลงโทษทางร่างกายในวัฒนธรรมทางกฎหมายของเยอรมนีมีประวัติยาวนาน แต่เมื่อเวลาผ่านไปสิทธิดังกล่าวก็ถูกจำกัดมากขึ้นจนในที่สุดก็ถูกแทนที่ด้วยการห้ามใช้ความรุนแรง ดังนั้น สิทธิของผู้ปกครองในการลงโทษจึงเป็นคำทางกฎหมายสำหรับช่วงเวลาในอดีต ในปี ค.ศ. 2000 เยอรมนีห้ามมิให้มีการลงโทษทางร่างกายในครอบครัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 1631 (2) กำหนดให้เด็ก ๆ มีสิทธิที่จะได้รับการเลี้ยงดูโดยไม่ใช้ความรุนแรง ห้ามมิให้มีการลงโทษทางร่างกาย การบาดเจ็บทางจิตใจ และมาตรการที่ทำให้เสื่อมเสียอื่น ๆ มาตราดังกล่าวได้รับการแก้ไขโดยพระราชบัญญัติห้ามความรุนแรงในการเลี้ยงดูเด็ก (the Act to Prohibit Violence in the Upbringing of the Child) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กของเยอรมนียังได้รับการแก้ไขเพื่อให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิธีที่ครอบครัวสามารถแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง มาตรา 16 (1) ของประมวลกฎหมายสังคมเล่มที่ 8 (Social Code) ได้รับการแก้ไขเพื่อให้มีการส่งเสริมการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว โดยระบุเกี่ยวกับมาตรการช่วยเหลือครอบครัวที่กำหนดให้มีการช่วยดูแลมารดา บิดา และผู้ปกครองคนอื่น ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรได้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองมีหน้าที่หาหนทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวโดยไม่ใช้ความรุนแรง และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนอาจมีการดำเนินคดีผ่านบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย

3. ฝรั่งเศส

ในช่วงเวลาก่อนหน้านี้การลงโทษทางร่างกายเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมายในครอบครัวภายใต้ "สิทธิในการแก้ไข" ตามกฎหมายจารีตประเพณีของฝรั่งเศส การตีความประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่ง และกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงต่อเด็ก ซึ่งปกป้องเด็กจากความรุนแรงและการละเมิดไม่ได้ห้ามการลงโทษทางร่างกาย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 เป็นต้นมา มีความพยายามอย่างต่อเนื่อง

² หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กกับการลงโทษทางร่างกายตามสมควร. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/MFULJ/article/view/24>

ในการห้ามการลงโทษเด็กอย่างมีประสิทธิภาพภายในครอบครัว จนมาถึงในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2019 ร่างกฎหมายที่มีชื่อว่า "กฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้ความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน" ได้รับการรับรองโดยสภานิติบัญญัติและได้ให้ความคุ้มครองเด็กทุกคนในฝรั่งเศสจากการละเมิดทางร่างกาย ซึ่งทำให้ฝรั่งเศสกลายเป็นประเทศที่ 56 ที่บรรลุข้อห้ามทางกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบในการลงโทษเด็กทุกสถานการณ์ กฎหมายดังกล่าวได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 371-1 ของประมวลกฎหมายแพ่งให้รวมถึง "การใช้อำนาจปกครองโดยปราศจากความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ" เป็นที่ชัดเจนในระหว่างการอภิปรายในที่ประชุมสภานิติบัญญัติว่าสิ่งนี้ถูกตีความว่าห้ามมิให้มีการลงโทษเด็กทางร่างกายทั้งหมด

4. ประเทศไทยเข้าร่วมการนำเสนอรายงานประเทศตามกลไก UPR รอบที่ 2 ณ นครเจนีวา

กระบวนการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review: UPR) เป็นการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติได้มีการปรับปรุงกลไกใหม่ให้ทันสมัยและเท่าทันการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศที่มีความเสี่ยง หรือประวัติการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้ดียิ่งขึ้น ในกลไกใหม่นี้เรียกว่ากระบวนการ Universal Periodic Review หรือ UPR ซึ่งนับเป็นเครื่องมือใหม่ที่ใช้นวัตกรรมที่เน้นการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทุกประเทศ โดยเป้าหมายใหญ่ของ UPR นี้คือเพื่อให้เกิดการปรับปรุงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในทุกประเทศให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งการสนับสนุน ขยายการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกระจายไปทั่วโลก รวมถึงการช่วยเหลือทางเทคนิคให้กับรัฐเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเคารพหลักสิทธิมนุษยชน

UPR ถูกตั้งขึ้นโดยคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Human Right Council: UNHRC) ทำหน้าที่ตรวจสอบกรณีสิทธิมนุษยชนในประเทศที่ถูกทบทวน (State under review) ซึ่งประเทศที่ถูกสหประชาชาติให้ทบทวนนั้นจะต้องส่งรายงานของประเทศนั้น (National Report) ไปยังคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนฯ และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) โดยกลไกนี้จะทำการรวบรวมรายงานจากผู้มีส่วนร่วม (stakeholder report) และรายงานจากเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติที่จะเข้ามารวบรวมข้อมูลประเด็นสิทธิมนุษยชน

รายงาน UPR ถือเป็นรายงานภาพรวมสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศในทุกด้าน ทั้งในด้านสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ภายในประเทศ โดยจะเป็นเอกสารสำคัญที่จะใช้เป็นตัววัดความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ และเป็นตัวบ่งชี้ถึงความท้าทายหรือปัญหาต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศยังคงประสบอยู่ ดังนั้น รายงาน UPR มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกประเทศได้ประเมินตนเองในด้านสิทธิมนุษยชนผ่านการปรึกษาหารือกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เพื่อให้การประเมินอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง มีความสมบูรณ์รอบด้าน ทั้งจุดอ่อนและจุดแข็ง เพื่อนำมาเป็นโอกาสในการผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป³

³ รู้จักกับ Universal Periodic Review กลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ. (6 มี.ค. 2559). สืบค้น 8 กรกฎาคม 2567 จาก <https://ptp.or.th/archives/6637>

ในการทบทวนรายงานรอบที่ 1 (First cycle review) ไทยได้จัดส่งรายงานประเทศต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนฯ เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2554 และได้นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมคณะทำงาน UPR สมัยที่ 12 เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554 จากนั้นที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนฯ สมัยที่ 19 ได้รับรองรายงานของคณะทำงาน UPR เกี่ยวกับผลการทบทวนรายงานของไทย เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 โดยไทยได้รับข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปฏิบัติทั้งสิ้น 134 ข้อ จากทั้งหมด 172 ข้อ อีกทั้งได้ประกาศคำมั่นโดยสมัครใจอีก 8 ข้อ

เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 คณะผู้แทนไทยนำโดยนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้นำเสนอรายงานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 ต่อที่ประชุมคณะทำงาน UPR สมัยที่ 25 ที่นครเจนีวา

ประเทศไทยยึดมั่นในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยได้นำข้อเสนอแนะของประเทศต่าง ๆ จากการนำเสนอรายงาน UPR รอบแรกเมื่อปี พ.ศ. 2554 ไปปฏิบัติจนเกิดผลลัพธ์และมีความคืบหน้าที่เป็นรูปธรรมหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการเข้าเป็นภาคีและการถอนข้อสงวนที่มีต่อตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ เช่น การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร สิทธิเด็ก การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี สิทธิคนพิการ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ตราและปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนหลายฉบับที่เกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างเพศ กองทุนยุติธรรม การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศผ่านสื่อลามกอนาจาร การต่อต้านการทุจริต และการค้ามนุษย์ ตลอดจนการปฏิรูประบบราชทัณฑ์ อีกทั้งอยู่ระหว่างการผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศยิ่งขึ้น

คณะผู้แทนไทยได้รับฟังข้อเสนอแนะและตอบชี้แจงคำถามจากประเทศต่าง ๆ รวม 102 ประเทศ ซึ่งครอบคลุมประเด็นสิทธิมนุษยชนที่หลากหลาย อาทิ การปราบปรามการค้ามนุษย์ สิทธิแรงงาน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างสิทธิมนุษยชน การคุ้มครองผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สตรี คนชรา คนต่างด้าว การบังคับใช้กฎหมายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการชุมนุม สิทธิในการรวมกลุ่ม สิทธิในการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม การจัดการลงประชามติต่อร่างรัฐธรรมนูญ

ประเทศต่าง ๆ ได้แสดงความชื่นชมต่อพัฒนาการของการส่งเสริมสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของไทยซึ่งส่งผลเป็นรูปธรรม อาทิ สิทธิของกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ มาตรการต่อต้านการค้ามนุษย์ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ การประกันสุขภาพถ้วนหน้า ความเท่าเทียมระหว่างเพศ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 การปฏิรูปกฎหมาย และการให้สัตยาบันและการถอนข้อสงวนที่มีต่อตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีข้อห่วงกังวลที่สำคัญ คือ เสรีภาพในการแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการชุมนุม การพิจารณาคดีพลเรือนในศาลทหาร การกักตัวตามอำเภอใจ กระบวนการร่างรัฐธรรมนูญและการลงประชามติโดยที่ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเสรี

ทั้งนี้ จากข้อเสนอแนะทั้งหมด 249 ข้อ คณะผู้แทนไทยตอบรับทันทีจำนวน 181 ข้อ (คิดเป็นร้อยละ 72.69 เปรียบเทียบกับจำนวนข้อเสนอแนะที่ไทยได้ตอบรับทันทีในการทบทวนรอบแรก ร้อยละ 58.14)

อาทิ การภาคยานุวัติอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและมาตรการด้านสิทธิมนุษยชน การคุ้มครองสิทธิเด็กและสตรี ผู้พิการ การส่งเสริมสิทธิทางการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิภาพแรงงาน ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแสดงความเห็น ทั้งนี้ คณะผู้แทนฯ จะนำข้อเสนอแนะที่เหลืออีกจำนวน 68 ข้อกลับมาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขอความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรีก่อนที่จะแจ้งตอบรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 33 ที่มีขึ้นในเดือนกันยายน 2559

นอกจากการตอบรับข้อเสนอแนะ ไทยยังได้ให้คำมั่นโดยสมัครใจเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ การปรับแก้กฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศหรือคำแนะนำของ คณะกรรมการประจำตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมหลักการสิทธิมนุษยชนกับ ภาคธุรกิจ ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมและประเทศต่าง ๆ เพื่อผลักดันการนำข้อเสนอแนะที่ตอบรับไป ผลักดันไปสู่การปฏิบัติต่อไป⁴

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษทางร่างกายกับแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย” โดย หัตถพันธ์ วงชาลี, 2563.⁵

งานวิจัย เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษทางร่างกายกับแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความสามารถในการทำนายของ ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้การลงโทษทางร่างกายและความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับประโยชน์ของ การใช้การลงโทษทางร่างกายต่อแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย

ผลการศึกษาพบว่า

การลงโทษทางร่างกายเป็นวิธีการอบรมสั่งสอนที่ส่งผลกระทบต่อเด็กเป็นอย่างมาก แม้ว่าผลกระทบทางลบของวิธีการนี้จะถูกนำเสนอผ่านงานวิจัยหลายครั้ง ก็ยังพบว่า มีพ่อแม่จำนวนมาก ใช้การลงโทษทางร่างกายในการอบรม สั่งสอนลูก หนึ่งในปัจจัยที่ทำให้วิธีการนี้ยังคงอยู่และถูกใช้คือ การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษทางร่างกาย งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และความสามารถในการทำนายของความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษทางร่างกายต่อแนวโน้มการใช้ การลงโทษทางร่างกายกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตและนักศึกษา ระดับปริญญาตรีจำนวน 350 คน อายุระหว่าง 18-22 ปี เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 2 มาตรฐานวัด คือ มาตรฐานวัดแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย และมาตรฐานวัดความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษทางร่างกาย โดยมาตรฐานวัดความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษ ทางร่างกายแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้

⁴ สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (5 พ.ย. 2559). คณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการนำเสนอรายงานประเทศตามกลไก UPR รอบที่ 2 ณ นครเจนีวา. สืบค้น 8 กรกฎาคม 2567 จาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/news/107/>

⁵ หัตถพันธ์ วงชาลี และคณะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับการลงโทษ ทางร่างกายกับแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก file:///C:/Users/User/Downloads/KUJOURL1800075c.pdf

การลงโทษทางร่างกาย และองค์ประกอบที่ 2 ความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้การลงโทษทางร่างกาย ผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้การลงโทษทางร่างกาย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย ส่วนองค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้การลงโทษทางร่างกายไม่มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกาย องค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้การลงโทษทางร่างกายและองค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้การลงโทษทางร่างกายสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกายได้ร้อยละ 3 โดยองค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้การลงโทษทางร่างกายสามารถทำนายการใช้การลงโทษทางร่างกายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนองค์ประกอบความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับความสะดวกในการใช้การลงโทษทางร่างกายไม่สามารถทำนายแนวโน้มการใช้การลงโทษทางร่างกายได้

5.2 วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา และพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา” โดย วงษ์เดือน สายสุวรรณ⁶

วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา และพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา” มีวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษา 1) ระดับประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร ตามการรับรู้ของมารดา และพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวและเพศของบุตร 3) ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ มารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอ่างทอง จำนวน 310 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปร ที่นำเข้ามาสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร ตามการรับรู้ของมารดา และพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดาอยู่ในระดับน้อย
2. พฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพศของบุตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ไม่พบความแตกต่าง

⁶ วงษ์เดือน สายสุวรรณ. (2546). **ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา และพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมลงโทษบุตรของมารดา.** (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาจิตวิทยาชุมชน. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/8160/fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของบุตรตาม การรับรู้ของมารดา สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลงโทษบุตรของมารดาได้ร้อยละ 40.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

4. พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายของบุตรตามการรับรู้ของมารดา ประวัติการถูกลงโทษทางกาย ของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวทางกายของมารดา สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลงโทษบุตรทางกาย ของมารดาได้ร้อยละ 41.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5. พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาของบุตรตามการรับรู้ของมารดา ประวัติการถูกลงโทษทางวาจา ของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาของมารดา สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการลงโทษบุตรทางกาย ของมารดาได้ร้อยละ 3.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5.3 งานวิจัย เรื่อง “ประสบการณ์การถูกทำโทษในวัยเด็ก การควบคุมตนเองกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” โดย นายวิชณุ ไชว์คำ⁷

งานวิจัย เรื่อง “ประสบการณ์การถูกทำโทษในวัยเด็ก การควบคุมตนเองกับพฤติกรรมก้าวร้าวของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวม จำแนกตามเพศและสถานภาพ ครอบครัว 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การถูกทำโทษในวัยเด็กและการควบคุมตนเองกับ พฤติกรรมก้าวร้าวโดยรวม

ผลการศึกษาพบว่า

1) นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน 2) นักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัว ต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน 3) การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.335 และ 4) ประสบการณ์ถูกทำโทษในวัยเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.412

6. บทความที่เกี่ยวข้อง

6.1 บทความเรื่อง การกระทำความรุนแรงทางร่างกาย⁸

การกระทำความรุนแรงทางร่างกาย คือ การกระทำต่อบุคคลใด ๆ ซึ่งส่งผลหรืออาจส่งผลให้เกิด อันตรายต่อร่างกาย โดยอาจเกิดขึ้นครั้งเดียวหรือเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ระดับความรุนแรงของการกระทำมีหลายระดับ จากไม่มีบาดแผลไปจนถึงขั้นเสียชีวิตสำหรับบางราย นอกจากรอยบาดแผลที่ทิ้งร่องรอยไว้บนร่างกายแล้ว ความรุนแรงนั้นได้ฝังลึกในใจไปจนโต สาเหตุของการกระทำความรุนแรงทางร่างกายนั้นอาจเกิดจาก หลายปัจจัยประกอบกัน ทั้งจากปัจจัยทางร่างกาย การมีบุคลิกภาพแปรปรวน อาการป่วยทางจิต อิทธิพลใน

⁷ วิชณุ ไชว์คำ. (2563). ประสบการณ์การถูกทำโทษในวัยเด็ก การควบคุมตนเองกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://psy.kbu.ac.th/wp-content/uploads/2022/08/6059.pdf>

⁸ สุดารักษ์ สุวรรณานนท์. (ตุลาคม 2561). ประวัติการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงของเด็ก ก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://knowledge.tijthailand.org/th/publication/detail/broken-child#book/>

การเลี้ยงดู ปัจจัยทางสังคม ภาวะทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความเครียด หรือวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ วิถีปฏิบัติที่กระทำสืบต่อกันมา เช่น สามีสามารถกระทำ ความรุนแรงต่อภรรยาได้ พ่อแม่สามารถตีเพื่ออบรมสั่งสอนลูกได้ ดังคำกล่าวในสุภาษิตไทย “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” หรือแม้กระทั่งการละเลยต่อปัญหา

ความรุนแรงของคนในสังคม โดยมองข้ามหรือชินชากับปัญหาความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่หลายคนมองว่าเป็นเรื่องไม่ควรนำมาเปิดเผย ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายทั้งสิ้น ปัญหาเด็กตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางร่างกายที่เราได้รับรู้กันนั้น ส่วนมากมักจะเป็นกรณีสุดโต่งเหมือนยอตมูเขาน้ำแข็งของสถานการณ์จริง องค์การยูนิเซฟ ประมาณการว่า 3 ใน 4 ของเด็กที่อายุ 2-4 ปี หรือประมาณเกือบ 300 ล้านคนทั่วโลก ถูกกระทำรุนแรงจากพ่อ แม่หรือผู้ปกครองเพื่อกำกับพฤติกรรมและให้เชื่อฟัง ซึ่งกว่า 250 ล้านคน ถูกกลโกงทางร่างกายอยู่เป็นประจำ (UNICEF, 2017)

ขอบเขตของการกระทำทารุณทางร่างกายในการศึกษาครั้งนี้ครอบคลุม ดังนี้ 1) การถูกกระทำทารุณในกลุ่มที่ 1 คือ ตบ ต่อย ตะ หรือใช้วัตถุเขี่ยตี เช่น ไม้เรียว ไม้แขวนเสื้อ เข็มขัด โซ่ แส้ เป็นต้น 2) การถูกกระทำทารุณในกลุ่มที่ 2 คือ ปืบคอ จับกदन้า ทำให้สลักหรือหายใจไม่ออก ใช้ของร้อนจี้ ลน นาบ จุดไฟเผา รวมถึงน้ำร้อนราด 3) การถูกกระทำทารุณในกลุ่มที่ 3 คือ ทำร้ายร่างกายด้วยอาวุธ เช่น มีด ปืน หรือสิ่งเทียมอาวุธ 4) การถูกกระทำทารุณในกลุ่มที่ 4 คือ การกระทำลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก กลุ่ม 1-3

ในภาพรวมเด็กและเยาวชนในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 638 คน ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 54.1 ของเด็กและเยาวชนทั้งหมดเคยถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน โดยได้ยกการถูกกระทำ 2 กลุ่มที่น่าสนใจมานำเสนอ

นอกจากนี้ ยังสอบถามถึงการพบเห็นความรุนแรงทางร่างกายที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นหรืออยู่ในสถานการณ์ที่ผู้ใกล้ชิดถูกทำร้ายเนื่องจากอาจสร้างผลกระทบต่อจิตใจของเด็กได้เช่นกัน

ถ้าแยกตามรายละเอียดการถูกกระทำ กลุ่มแรกที่จะกล่าวถึงคือ กลุ่มที่เคยถูกตบตี ต่อย หรือเตะ หรือถูกเขี่ยตีด้วยวัตถุบางอย่าง เช่น ไม้เรียว ไม้แขวนเสื้อ เข็มขัด แส้ รวมทั้งสิ้น 628 คน หรือประมาณร้อยละ 53.2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในจำนวนนี้รูปแบบการถูกทำร้ายที่พบมากที่สุดคือ การถูกเขี่ยตี และเกิดขึ้นกับทุกกลุ่มอายุ ซึ่งร้อยละ 24.5 ของเด็กที่เคยถูกกระทำบอกว่าเคยเกิด 3-5 ครั้ง และมีบางส่วนที่เคยเกิดขึ้นมากกว่า 10 ครั้ง เมื่อสอบถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งล่าสุดร้อยละ 42 ของเด็กที่เคยถูกกระทำเหล่านี้ตอบว่าครั้งล่าสุดเพิ่งเกิดขึ้นภายในระยะหนึ่งปีที่ผ่านมา เด็กที่ถูกกระทำมีทุกช่วงอายุโดยร้อยละ 34.5 ตอบว่าผู้กระทำ คือ พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดและอีกประมาณร้อยละ 18 ตอบว่า ผู้กระทำคือคนในครอบครัว เช่น พ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ญาติพี่น้อง นอกจากนี้ อีกร้อยละ 8 ตอบว่าครูอาจารย์ เป็นผู้กระทำสอดคล้องกับเรื่องสถานที่เกิดเหตุซึ่งร้อยละ 62 ตอบว่าเกิดขึ้นที่บ้าน เด็กถึงร้อยละ 57 ในกลุ่มนี้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุความรุนแรงรูปแบบที่กล่าวข้างต้น โดยเกือบทั้งหมดเป็นแผลฟกช้ำ หรือรอยขีดข่วนบนร่างกาย ซึ่งไม่ต้องพบแพทย์และไม่ต้องหยุดเรียน เพื่อรักษาตัว สอดคล้องกับที่กล่าวไปข้างต้นแล้วว่า ความรุนแรงรูปแบบนี้มักจะเลื่อนหายไปไม่เป็นที่สังเกตและไม่สามารถตรวจพบได้

หากสอบถามถึงเหตุการณ์ความรุนแรง ลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นครั้งแรก ตัวเลขในภาพรวมไม่ต่างกันมาก แต่หากแยกพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่พ่อแม่เป็นผู้กระทำคิดเป็นร้อยละ 37.4 จะพบว่าส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงอายุที่เด็กกว่า (ต่ำกว่า 12 ปี) เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ผู้กระทำเป็นคนอื่น

การถูกทำร้ายในรูปแบบอื่นที่อาจจะรุนแรงขึ้นพบได้ค่อนข้างน้อย โดยกลุ่มการกระทำอีกรูปแบบที่น่าสนใจคือการถูกทำร้ายโดยใช้อาวุธ สิ่งเทียมอาวุธ อาวุธปืน โดยมีเด็กเยาวชนทั้งสิ้น 81 คน หรือประมาณร้อยละ 12.7 จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่เคยถูกรักรุนแรงทางร่างกายมาก่อน

รูปแบบในกลุ่มนี้จะต่างโดยสิ้นเชิงกับการทำร้ายร่างกายในกลุ่มแรก คือมักเกิดกับเด็กกลุ่มอายุ 15-16 ปี ครั้งหนึ่งบอกว่าเคยเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว และเกินกว่าครึ่งตอบว่า ผู้กระทำเป็นคนไม่รู้จักหรือคู่อริต่างสถาบันหรือบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับเด็ก เหตุการณ์ส่วนใหญ่เกิดในที่สาธารณะ และส่วนใหญ่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ ทั้งที่บาดเจ็บเล็กน้อยไม่ต้องพบแพทย์ และบาดเจ็บแต่ต้องรักษาพยาบาลไม่เกิน 20 วัน

การกระทำรุนแรงในรูปแบบอื่นที่พบบ้างเล็กน้อย คือการบีบบังคับ กดน้ำ หรือทำให้หายใจไม่ออกกับใช้ของร้อนจี้ นาบ หรือ น้ำร้อนราด ซึ่งมีเด็กที่เคยถูกรักรุนแรง 34 คน และการถูกรุมทำร้าย รุมชกต่อย หรือกระทืบ 13 คน

จากจำนวนเด็กที่ถูกรักรุนแรงทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น มีเพียง 280 คน ที่รู้จักช่องทางขอความช่วยเหลือ และแค่ 40 คนเท่านั้นที่ได้พยายามขอความช่วยเหลือจากช่องทางที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานะที่รักษาพยาบาล เจ้าหน้าที่ตำรวจสายด่วนให้ความช่วยเหลือ หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ หรือสำนักงานให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ซึ่งแม้ว่าเกือบครึ่งของทั้งหมดรู้ถึงการมีอยู่ของหน่วยงานเหล่านั้น แต่เด็กและเยาวชนไม่แจ้งขอความช่วยเหลือด้วยเหตุผลหลักที่ไม่คิดว่าเป็นปัญหา และเหตุผลรองลงมาคือไม่ต้องการความช่วยเหลือ ทั้งนี้ เด็ก 368 คน หรือร้อยละ 58 ของเด็กที่เคยถูกรักรุนแรงยังเก็บเรื่องที่เกิดขึ้นไว้ไม่ได้เล่าให้ใครฟังเลย ด้วยเหตุผลคล้ายกันคือไม่คิดว่าเป็นปัญหากับไม่ต้องการเล่าให้ใครฟังตามลำดับ ในส่วนที่เล่าให้ผู้อื่นฟังนั้น ร้อยละ 31.6 เล่าให้เพื่อนฟัง อีกร้อยละ 23.5 เล่าให้แม่ฟัง

การเป็นพยานหรือพบเห็น การกระทำความรุนแรงทางร่างกาย

ข้อมูลส่วนสุดท้ายที่น่าสนใจคือ การพบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงด้วยตนเอง มีเด็กเยาวชนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 169 คน ตอบว่าเคย โดยครึ่งหนึ่งหรือ 94 คน เคยเห็นความรุนแรงที่คนในครอบครัวเป็นผู้กระทำ 31 คน เห็นเหตุการณ์ที่เพื่อนเป็นผู้กระทำ และ 44 คน พบเห็นผู้อื่นเป็นผู้กระทำ ส่วนใหญ่ร้อยละ 59.7 เคยเห็นมากกว่า 1 ครั้งแต่ไม่บ่อย ซึ่งการพบเห็นเหตุการณ์รุนแรง โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกกระทำหรือผู้ถูกรักรุนแรงเป็นบุคคลใกล้ชิดที่เด็กรักใคร่ ห่วงใย ซึ่งอาจทำให้เกิดบาดแผลทางจิตใจได้ ไม่ต่างกับกรณีการตกเป็นเหยื่อโดยตรง

6.2 บทความเรื่อง พัฒนาการให้ตี ไม่ต้องตีก็ได้⁹

การพัฒนาการศึกษาไทยที่เคารพในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ต้องเป็นหลักการพื้นฐานแรกในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เหตุการณ์ครูใช้ความรุนแรงกับเด็กนักเรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่ายังมีเด็ก

⁹ ทศพรวิทย์ ฐิติรัตน์สกุล. (19 พฤศจิกายน 2563). พัฒนาการให้ตี ไม่ต้องตีก็ได้. สืบค้น 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://tdri.or.th/2020/11/school-punishments/>

จำนวนมากในรั้วโรงเรียนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ทั้งที่การลงโทษทางร่างกายนักเรียนด้วยวิธีที่รุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามมานานแล้ว แต่จากผลการสำรวจ ของทีดีอาร์ไอเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมาพบว่า ยังมีนักเรียนมากถึงร้อยละ 60 ที่ยังถูกลงโทษทางร่างกาย ด้วยความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ หลายคนอาจเคยมีประสบการณ์และอาจได้ยินข่าวครูใช้ความรุนแรงกับนักเรียนด้วยวิธีต่าง ๆ รวมถึงกรณีพี่เลี้ยงเด็กโรงเรียนเอกชนชื่อดังผลักเด็กอนุบาลล้มลงกับพื้น คลุมด้วยถุงขยะ ทั้งหมดนี้เป็นปัญหาการใช้ความรุนแรงและขัดกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ทั้งนี้ยังไม่นับรวมกรณีครูล่วงละเมิดทางเพศนักเรียนที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยมีการปกป้องผู้กระทำผิดโดยกลุ่มเพื่อนครูด้วยกัน ทั้งที่การกระทำดังกล่าวนอกจากจะผิดจริยธรรมอย่างร้ายแรงแล้วยังเป็นความผิดทางอาญาด้วย

การใช้ความรุนแรงกับเด็กมีผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งด้านร่างกายไปจนถึงจิตใจ นำไปสู่โอกาสหลุดจากระบบการศึกษา และถึงแม้บางรายจะยังศึกษาอยู่ในระบบก็มีโอกาสที่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำลง สิ่งที่น่ากลัวคือการส่งต่อความรุนแรงจากรุ่นสู่รุ่นไม่รู้จบ

การใช้ความรุนแรงกับเด็กยังมีผลในทางเศรษฐกิจ เพราะนำไปสู่ความสามารถในการสร้างรายได้ในอนาคตที่ลดลงตามไปด้วย การประเมินของยูนิเซฟพบว่าปัญหานี้อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 1.4 ถึงร้อยละ 2.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเพื่อป้องกันและลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ผู้เขียนมีข้อเสนอต่อหน่วยงานรัฐและขอแนะนำสำหรับผู้ปกครอง ดังนี้

1. เร่งผลิตและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีใจเปิดกว้าง ตั้งแต่กระบวนการผลิตครูในคณะครุศาสตร์ที่ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กอย่างถูกวิธียิ่งขึ้น ปลูกฝังเรื่องสิทธิเด็ก วิธีการดูแลชั้นเรียนโดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะเรื่อง การคัดเลือกพี่เลี้ยงเด็กในปัจจุบันที่ต้องการวุฒิการศึกษาขั้นต่ำเพียงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไม่ได้บังคับให้ต้องผ่านการอบรมเฉพาะทางแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่ายังไม่มีการควบคุมคุณภาพอย่างจริงจัง เทียบกับประเทศฟินแลนด์และสวีเดน พี่เลี้ยงเด็กต้องผ่านการอบรมเฉพาะทางเกี่ยวกับ “การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก” และในสิงคโปร์ ภาครัฐยังสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรมต่าง ๆ ด้วย ทั้งหมดนี้ ทั้งโรงเรียนรัฐและเอกชนจำเป็นต้องทำควบคู่กับการยกระดับการคัดคุณภาพครูและพี่เลี้ยงให้เข้มข้นยิ่งขึ้น เช่น การประเมินเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพครูโดยคุรุสภา การสอบบรรจุครูผู้ช่วย ระบบการจ้างงานพี่เลี้ยงและครูอัตราจ้างในโรงเรียน เป็นต้น

2. กระจายกลไกการตรวจสอบให้ท้องถิ่น ลำพังกลไกการตรวจสอบของรัฐส่วนกลางไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาของท้องถิ่นได้ทันทั่วถึง สาเหตุหนึ่งคือ คุรุสภาเป็นผู้ติดตามตรวจสอบเรื่องใบประกอบวิชาชีพเพียงผู้เดียว ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพครูได้ทั่วถึง ประกอบกับกลไกการตรวจสอบภายในโรงเรียนขาดความจริงจัง เพราะมักตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยไม่มีบุคคลภายนอกเข้าร่วม ส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือกัน ดังนั้น จึงควรกระจายอำนาจการตรวจสอบคุณภาพให้กับท้องถิ่น โดยให้มีตัวแทนที่ไม่ใช่บุคลากรภายในโรงเรียน เช่น อบจ. หรือองค์กรภาคสังคม เป็นหลัก ถ้าสุดท้ายได้มีความพยายามจากกระทรวงศึกษาธิการในการจัดตั้งศูนย์คุ้มครอง และช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ (ศคพ.) แต่ประเด็นความรุนแรงอื่น ๆ ยังไม่ถูกพูดถึง ที่สำคัญคือ ควรเปิดช่องทางร้องเรียนสำหรับนักเรียนที่ถูกใช้

ความรุนแรง หรือใช้วิธีสัมภาษณ์นักเรียนโดยไม่ต้องเปิดเผยตัวตน และสอบถามจากผู้ปกครอง และคนในชุมชน เป็นต้น

3. ต้องเอาจริงเอาจังในกระบวนการติดตามและการลงโทษผู้กระทำผิด ประเทศไทยมีหน่วยงานภาครัฐอย่างน้อย 9 หน่วยงานที่มีทั้งแผนงานและเงินทุนสนับสนุนแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงกับเยาวชนในด้านต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงภายในโรงเรียน แต่ยังมีเด็กอายุ 1-14 ปี ประมาณร้อยละ 73-77 ต้องเผชิญกับความรุนแรงในแต่ละเดือน หากกรณีที่เกิดขึ้นเป็นคดีอาญา จำเป็นต้องดำเนินคดีอย่างจริงจังกับผู้กระทำผิด แต่หลายกรณีที่ผ่านมาโรงเรียนมักเป็นฝ่ายตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายในทำให้เกิดการไกล่เกลี่ยกันเองและข่มขู่เด็ก ทางที่สมควรต้องมีหน่วยงานเข้ามาสืบสวน เช่น ตำรวจ หากพิสูจน์ได้แล้วว่ามีความผิดจริง ต้องลงโทษอย่างจริงจังและเหมาะสมแก่ความผิด มิใช่เพียงการย้ายโรงเรียนย้ายสังกัด หรือปลดออกจากราชการเท่านั้น ที่ขาดไม่ได้คือ การเยียวยาผลทางร่างกายและจิตใจโดยแพทย์นักจิตวิทยาเด็ก ประกอบกับการคุ้มครองความปลอดภัยของเหยื่อ เพื่อป้องกันบางกรณีที่เพื่อนครูเข้ามาข่มขู่

4. คนที่สำคัญที่สุดและเป็นที่พึ่งของเด็ก คือ ผู้ปกครอง แม้ว่าการเลี้ยงลูกในสังคมไทยนั้นเริ่มเปลี่ยนจากการเลี้ยงแบบ “เผด็จการ” อาศัยอำนาจบังคับ มาเป็นแบบ “ชี้นำ” โนมน้าวให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกที่ควรแล้ว แต่ยังมีผู้ใหญ่อีกหลายคนที่ยึดในสุภาษิตที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” ซึ่งที่ผ่านมามีผลวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นถึงการที่ใช้ความรุนแรงกับเด็กนั้นส่งผลเสียมากกว่าผลดี

ถ้าหากเราคาดหวังให้เด็กคนหนึ่งโตขึ้นมาเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ เป็นอนาคตของชาติ เราจำเป็นต้องปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเคารพในสิทธิมนุษยชน เข้าใจวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เชื่อในศักยภาพของเด็ก และหลีกเลี่ยง การลงโทษที่รุนแรง ทำร้ายร่างกายและจิตใจ ที่สำคัญคือต้องช่วยกันป้องกันไม่ให้มีเด็กคนใดถูกกระทำด้วยความรุนแรง หากกลไกสนับสนุนจากภาครัฐไม่ทำงาน อย่างน้อยก็ยังมีผู้ปกครองเป็นที่พึ่งให้กับเด็ก

6.3 รู้หรือไม่ ตีเด็กผิดกฎหมาย¹⁰

ความเบ่งบานของสิทธิเสรีภาพจากรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่งผลต่อการจัดทำกฎหมายเพื่อยกเลิกอำนาจนิยม โดยเฉพาะในรั้วโรงเรียน กล่าวกันว่ากระทรวงศึกษาเคยอนุญาตให้ครูใช้ไม้เรียวเขียนตักนักเรียนได้ไม่เกินหกทิวบริเวณบันท้าย จนกระทั่งได้มีการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2543 ที่ยกเลิกระเบียบในปี พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2522 โดยมีสาระสำคัญคือ ยกเลิกการลงโทษประเภท “เขียน” ออกไป และเพิ่มโทษ “ทำกิจกรรม” ขึ้นมาในสถานที่สอง ระหว่าง “ว่ากล่าวตักเตือน” อันเป็นสถานที่หนึ่งและ “ทำทัณฑ์บน” อันเป็นสถานที่สอง ทั้งยังลดโทษให้เหลือเพียงห้าสถาน อีกทั้งในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการปรับเปลี่ยนอีกครั้ง เหลือโทษสี่สถาน ตัดโทษ “พักการเรียน” และ “ให้ออก” ทิ้งไป แสดงให้เห็นว่าในเชิงกฎหมายมีแนวโน้มที่จะลดบทลงโทษนี้ลง

กฎกระทรวงกำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 นิยามลักษณะไม่พึงประสงค์ของนักเรียนและนักศึกษาไว้ 9 ข้อ เพื่อให้สถานศึกษากำหนดระเบียบให้ชัดเจน ลักษณะดังกล่าว

¹⁰ สำนักพิมพ์สมมติ. (5 ก.ย. 2565). รู้หรือไม่ ตีเด็กผิดกฎหมาย. สืบค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.sm-thaipublishing.com/content/12087/student-rights>

ได้แก่ 1) หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาโดยไม่ได้รับอนุญาตในช่วงเวลาเรียน 2) เล่นการพนัน จัดให้มีการเล่นการพนัน หรือมั่วสุมในวงการเล่น 3) พกพาอาวุธหรือวัตถุระเบิด 4) ซื้อ จำนำ แลกเปลี่ยน เสพสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สิ่งมีพิษ บุหรี่หรือยาเสพติด 5) ลักทรัพย์ ทรัพย์ โจรกรรม ทรัพย์ ข่มขู่ หรือบังคับขืนใจ เพื่อเอาทรัพย์สินของคนอื่น 6) ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เตรียมการหรือกระทำการใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน 7) แสดงพฤติกรรมทางชู้สาว ซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ 8) เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี และ 9) ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืน เพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่ม อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ลักษณะดังกล่าวอาจสัมพันธ์กับการป้องปรามและควบคุมไม่ให้เด็กและเยาวชนก่อเหตุความรุนแรง

ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้เข้ามาแทนที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 (พ.ศ. 2515) โดยถือว่าเป็นการยุติต้นตอสำคัญของการจำกัดสิทธิของเด็กและเยาวชนที่สร้างมรดกทางอำนาจการควบคุมมายาวนาน ภายใต้บรรยากาศที่เบ่งบานของประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในรัฐธรรมนูญ 2540 อีกด้วย

แต่การทำโทษนักเรียนด้วยการเขียนตีกียังมีให้เห็นและเป็นข่าวเสมอ เมื่อการยกเลิกการทำโทษข้างต้นเป็นเพียงการยกเลิกในกระดาษ ไม่ได้มีผลเชิงวัฒนธรรมขององค์กรและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทำให้กรณีการลงโทษเด็กด้วยการเขียนตียังมีอยู่ในสังคมไทยทั้งที่เป็นชาวและไม่ใช่ชาว ดังนั้น วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมที่ยังสถิตอยู่ในสภาพแวดล้อมโรงเรียนและในมนโสนานึกของครู กระทั่งผู้ปกครอง ทำให้การยกเลิกเพียงในระเบียบอาจไม่เพียงพอ

ระเบียบวินัยฉบับวัฒนธรรมได้ส่งผลต่อแนวปฏิบัติในด้านการศึกษา โดยกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่ต้องทรงอาญาสิทธิ์ว่ากลับไร้น้ำหนัก เพราะความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสถาบันการศึกษายังไม่เปลี่ยน การให้โทษ การลงโทษยังถูกมัดแน่นอยู่กับระบบอุปถัมภ์ในโรงเรียน ที่ความคิดแบบก้าวหน้าไม่อาจเข้าไปคลี่คลายปมปัญหานั้นได้ง่าย ๆ

6.4 ครูตีเด็ก ผิดกฎหมายหรือไม่? ตีเด็กอย่างไรไม่ให้ถูกฟ้อง?¹¹

คำว่า “ไม้เรียวสร้างคน” เป็นคำที่เราจะได้ยินมาตั้งแต่เด็ก เพราะการอบรมสั่งสอนเด็กที่ทำสิ่งไม่ถูกต้อง นิยมใช้การตีหรือการลงโทษทางร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้เด็กกลัวและเลิกกลับมาทำผิดซ้ำ ๆ จนทำให้การอบรมสั่งสอนเด็กถูกส่งต่อมารุ่นต่อรุ่นจนเป็นเรื่องที่ดูปกติกันไปแล้วในสังคมไทย จนในบางครั้งการลงโทษในรั้วโรงเรียน ของคุณครูบางท่านก็ถูกวิจารณ์กันว่าเป็นการทำรุนแรงเกินกว่าเหตุหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นการตีตบหรือกลองตบ คาบไม้บรรทัด ขว้างด้วยแปรงลบกระดาน วังรอบสนาม ให้ทำงานหนักอื่น ๆ และที่หนักมากที่สุดคือ การเขียนตีหน้าเสาธง หรือหน้าชั้นเรียน การลงโทษเหล่านี้ นอกจากจะทำให้เด็กเกิดความเจ็บปวดทางร่างกายแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ พัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็กในอนาคตอีกด้วย การกระทำที่รุนแรงเหล่านี้ ก่อให้เกิดคำถามว่า ครูตีเด็กผิดกฎหมายหรือไม่

¹¹ Amarin Baby & Kids. (4 ตุลาคม 2563). ครูตีเด็ก ผิดกฎหมายหรือไม่? ตีเด็กอย่างไรไม่ให้ถูกฟ้อง?. สืบค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.amarinbabyandkids.com/family/teacher-punishment/>

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ได้กำหนดวิธีการลงโทษไว้โดย ห้ามลงโทษนักเรียนและนักศึกษาด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้ง หรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท โดยให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนหรือนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติการณ์ประกอบการลงโทษด้วย การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้เป็นไปเพื่อเจตนาที่จะแก้แค้นและ ความประพฤติไม่ดีของนักเรียนหรือนักศึกษาให้รู้สำนึกในความผิด และกลับมาประพฤติตนในทางที่ดีต่อไป

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ. 2548 ได้กำหนดวิธีการลงโทษไว้ว่า “การลงโทษ” หมายความว่า การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการอบรมสั่งสอน โดยโทษที่จะลงโทษแก่นักเรียนหรือนักศึกษาที่กระทำความผิดทำได้ 4 สถาน ดังนี้

- 1) **ว่ากล่าวตักเตือน** ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษากระทำความผิดไม่ร้ายแรง
- 2) **ทำทัณฑ์บน** ใช้ในกรณีนักเรียนหรือนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียนหรือนักศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา หรือกรณีทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของสถานศึกษา หรือฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือได้รับโทษว่ากล่าวตักเตือนแล้ว แต่ยังไม่เช็ดหลาบ การทำทัณฑ์บนให้ทำเป็นหนังสือ และเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาบันทึกรับทราบความผิดและรับรองการทำทัณฑ์บนไว้ด้วย
- 3) **ตัดคะแนนความประพฤติ** ให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการตัดคะแนนความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาของแต่ละสถานศึกษากำหนด และให้ทำบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน และ
- 4) **ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม** ใช้ในกรณีที่นักเรียนและนักศึกษากระทำความผิดที่สมควรต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดจากข้อกำหนด 4 ข้อนี้ หมายความว่าครูไม่ควรลงโทษนักเรียนและนักศึกษา ด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจาก 4 มาตรการนี้ การลงโทษควรเป็นวิธีการสุดท้ายสำหรับครูหรืออาจารย์ที่จะพึงกระทำต่อผู้เรียน และการทำโทษต้องอยู่บนเจตนาของความต้องการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น การทำการบ้านผิดตอบคำถามผิด หรือมีการเรียนที่ล่าช้า ไม่สมควรได้รับการลงโทษด้วยวิธีการที่รุนแรงมาก

การลงโทษที่เหมาะสมในยุคปัจจุบันจึงควรละเว้นการทำร้ายร่างกายและจิตใจ วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายอย่างสิ้นเชิง ความผิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากกระบวนการเรียนการสอนนั้น ต้องได้รับการแก้ไขด้วยกระบวนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ถ้านักเรียนหรือนักศึกษาทำความผิดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและสมควรต้องได้รับการลงโทษ ครูหรืออาจารย์ควรหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบในการแก้ไขพฤติกรรมด้วยการทำร้าย ร่างกายหรือจิตใจ ด้วยประการทั้งปวง ครูหรืออาจารย์ควรให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงดำเนินการจะดีกว่า เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ไขความประพฤติของเยาวชนหรือคนในสังคม ซึ่งเจ้าหน้าที่เหล่านั้นเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจ และมีความชำนาญในกระบวนการและวิธีการลงโทษตามลักษณะของพฤติกรรมที่ควรได้รับ

หากครูฝ่าฝืนก็จะมีผลตามกระทรวงศึกษาธิการ อาจถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ และอาจมีความผิดตามกฎหมายอาญาฐานทำร้ายร่างกายบุคคล รวมถึงยังต้องชดเชยค่าเสียหายตามกฎหมายแพ่ง ซึ่งคุณพ่อคุณแม่หรือผู้ปกครองสามารถเรียกค่าเสียหายเมื่อบุตรหลานของท่านถูกทำละเมิดร่างกายได้อีกด้วย

โดยการดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น อันเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่กายและใจ อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 4,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และการดำเนินคดีทางแพ่งฐานละเมิดนั้น สามารถเรียกค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาลทั้งหมดที่จ่ายไป อันเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนหรือที่เราเรียกว่าค่าทำขวัญอีกได้

แต่ในทางปฏิบัติก็คงอยู่ที่ดุลพินิจของผู้ปกครองว่าจะดำเนินคดีเอาเรื่องกับครูที่ทำผิดหรือไม่ ก็ควรพิจารณาตามความเหมาะสม ดูจากเจตนาที่แท้จริง และข้อเท็จจริงจากการกระทำของลูก ซึ่งเหตุผลและมาตรฐานแต่ละครอบครัวก็คงแตกต่างกัน

เด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังเป็นผู้เยาว์อยู่ยังไม่สามารถดำเนินคดีเองได้ คุณพ่อคุณแม่หรือผู้ปกครองของเด็กจึงต้องดำเนินคดีแทนโดยแจ้งความดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่นั้น หรือฟ้องศาลโดยตรงในความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น ส่วนโทษของครูนั้นขึ้นอยู่กับพฤติกรรม เจตนาของครูและเด็ก รวมทั้งวิธีการลงโทษและการทำร้ายร่างกายว่าทารุณมากน้อยเพียงใด ลักษณะบาดแผล ผลกระทบต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นต่อร่างกายและจิตใจของเด็กผู้ถูกกระทำ ซึ่งศาลท่านจะนำมาประกอบกับดุลพินิจในการลงโทษครูผู้กระทำความผิด และ คุณพ่อคุณแม่หรือผู้ปกครองยังมีสิทธิฟ้องร้องค่าเสียหายจากครูและโรงเรียนที่เป็นนายจ้างของครูได้อีกส่วนหนึ่ง

นี่เป็นเพียงคำถามทางด้านกฎหมายที่จะชี้ให้เห็นว่าหากมีการทำรุนแรงเกินกว่าเหตุในรั้วโรงเรียนนั้น คุณพ่อคุณแม่จะสามารถทำอะไรได้บ้างเพื่อเอาผิดกับผู้ที่ทำร้ายร่างกายลูกของเรา แต่หากเกิดเหตุเหล่านี้กับลูกจริง ๆ คุณพ่อคุณแม่อาจต้องมาซึ่งน้ำหนักรวมถึงผลดีผลเสียต่าง ๆ วัตถุประสงค์ที่ ครูตีเด็ก รวมถึงพฤติกรรมของลูกตนเอง ประกอบกัน เพราะการฟ้องร้องเอาผิดทางกฎหมายนั้น นอกจากจะใช้เวลาแล้ว ยังส่งผลกระทบทางด้านจิตใจและสังคมของลูกอีกด้วย ต้องอย่าลืมว่าลูกของเราจะต้องไปเรียนที่โรงเรียนนี้อีก ดังนั้น เราจึงไม่สามารถบอกได้ว่าคุณพ่อคุณแม่ควรที่จะเลือกวิธีการฟ้องร้องหรือจะเลือกวิธีการประนีประนอมแบบสันติวิธีต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์นั้น ๆ

7. ข่าวที่เกี่ยวข้อง

เร่งผลักดัน กม.ห้ามผู้ปกครองตีลูก ชี้ความรุนแรงทำเด็กเสี่ยงพฤติกรรมก้าวร้าว¹²

เครือข่ายสิทธิเด็กเร่งผลักดันแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ทุบตีไม่ทำร้ายร่างกายและวาจาต่อลูกในทุกรูปแบบ ผู้ที่ทำงานด้านสิทธิเด็กระบุว่า การกระทำความรุนแรงกับเด็กทำให้เด็กมีความเสี่ยงพฤติกรรมก้าวร้าวและเข้าสู่วังวนการใช้ความรุนแรงในอนาคต

นายสรรสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ อดีตกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติระบุว่า สาเหตุที่ต้องปรับแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ (2) ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน เสนอปรับแก้คือ ต้องไม่ทุบตี ไม่ทำร้ายร่างกาย และวาจาต่อลูกในทุกรูปแบบ เพราะทำให้เด็กมีความเสี่ยงพฤติกรรมก้าวร้าว ขาดความยับยั้งคิด ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความเครียดว่าจะถูกกระทำ

¹² ไทยพีบีเอส (Thai PBS). (13 พ.ย. 66). เร่งผลักดัน กม.ห้ามผู้ปกครองตีลูก ชี้ความรุนแรงทำเด็กเสี่ยงพฤติกรรมก้าวร้าว. สืบค้นวันที่ 4 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/333835>

ความรุนแรงซ้ำ รวมทั้งมีแนวโน้มเสี่ยงตีดยาเสพติดและใช้ความรุนแรงในอนาคต พร้อมกับอ้างข้อมูลกุมารแพทย์ จากสหรัฐอเมริกา ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กที่ถูกใช้ความรุนแรง นอกจากจะมีปัญหาสุขภาพจิตแล้ว ยังส่งผลต่อปัญหาสุขภาพร่างกายเด็กด้วย ทำให้เกิดโรคความดัน เบาหวาน และโรคหัวใจ

ก่อนหน้านี้ กฎหมาย ปี พ.ศ. 2548 มีระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ห้ามการเขียนตี ทำร้ายเด็กมีโทษอาญา แต่ที่ผ่านมาก็ยังมีการตีเด็ก แต่ก็ไม่มีการฟ้องร้อง ส่วนใหญ่มองว่าเป็นการทำโดยเป็นจารีตประเพณี แม้จะมีการณรงค์ต่อต้าน ก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติ

พญ.ปรีชวัน จันทรศิริ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระบุว่า เมื่อถูกกระทำความรุนแรงในวัยเด็ก แม้ว่าเวลาผ่านไปเด็กโตขึ้นแต่เหตุการณ์นั้นยังอยู่ในความทรงจำ ส่วนสาเหตุที่ผู้ใหญ่ทำร้ายร่างกายเด็กเพราะเข้าใจพฤติกรรมของเด็กผิดไป ต้องการปลดปล่อยอารมณ์และเพิ่มความรู้สึกมีอำนาจของผู้ใหญ่ และเห็นว่าเมื่อโตเด็กจะทำให้เด็กหยุดพฤติกรรมนั้นเพราะความกลัว ซึ่งผู้ใหญ่เข้าใจผิดว่าวิธีการทำร้ายร่างกายนั้นได้ผล รวมทั้งผลวิจัยหลายชิ้นที่ผ่านมามีหลักฐานการลงโทษทางกายที่จะทำให้เด็กเป็นคนดี แต่พบว่าเด็กมีความกลัวจึงหยุดพฤติกรรมนั้น

พ.ต.อ.ทวี สอดส่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมระบุว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เดิม มาตรา 1567 ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ (2) ทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน ที่จะขอแก้ไขเพิ่มเติม คือ ทำโทษบุตรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอนได้ตามสมควร ทั้งนี้ต้องไม่ใช้วิธีเขียนตี ทำร้ายร่างกาย จิตใจ หรือวิธีการอื่นในทำนองเดียวกัน ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ซึ่งจะใช้เวลา 15 วัน และตามกระบวนการจะเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วน เมื่อกฎหมายสมบูรณ์แล้ว คาดว่า 1 เดือน จะเสนอคณะรัฐมนตรี จากนั้น ครม.จะส่งให้กับคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาอีกครั้ง

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

Tel. 0 2242 5900 ext. 5730, 5740, 5750

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร